

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
"E LATS"
Reģ. Nr. 40003482835
Bauskas iela 20, Rīga, Latvija, LV-
1004

LĒMUMS
patērētāju kolektīvo interešu pārkāpuma lietā
Rīgā

24.08.2023.

Nr. 14-pk

Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 51.pants nosaka, ka administratīvo lietu izskata iestāde atbilstoši savai kompetencei, kas tai piešķirta ar normatīvo aktu. Tādējādi Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) savas kompetences ietvaros un pēc savas iniciatīvas, pamatojoties uz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL) 15.panta pirmās daļas 1.punktu, kas nosaka, ka uzraudzības iestāde veic komercprakses uzraudzību atbilstoši iestādes noteiktajām uzraudzības prioritātēm, izvērtējot iespējamā pārkāpuma ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm, kā arī nodrošinot līdzsvarotu komercprakses īstenotāju darbības uzraudzību pēc savas iniciatīvas.

[1] 2023.gada 2.martā PTAC **uzsāka administratīvo lietu** (turpmāk – Lieta F-41) par SIA “E Lats” (turpmāk – Sabiedrība) īstenotās komercprakses atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normu prasībām un atbilstību NKAL 4.panta pirmajai un otrajai daļai, 6.pantam un 7.pantam, ņemot vērā apstākli, ka, pārbaudot un Sabiedrības, atbilstoši 2011.gada 29.marta Ministru kabineta noteikumu Nr.245 “Noteikumi par speciālo atļauju (licenci) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai” (turpmāk – Noteikumi Nr.245) 28.punktam iesniegto informāciju par 2022.gada 2.pusgada kreditēšanas darbības rādītājiem, PTAC konstatēja, ka Sabiedrība sniegusi informāciju, no kuras izrietēja pirmšķietams Sabiedrības pārkāpums, proti Sabiedrība neievēro PTAL 8.panta 2.⁸ daļā noteiktos ierobežojumus, kuri stājās spēkā 2019.gada 1.janvārī un attiecās uz kreditēšanas līgumiem, kas noslēgti termiņā līdz 30 dienām un aizdevuma atmaksas nosacījumu – atmaksa vienā maksājumā.

PTAC paskaidro, ka saskaņā ar Sabiedrības sniegtajiem datiem par 2022.gada 2.pusgada kreditēšanas darbības rādītājiem un PTAC veiktajiem aprēķiniem:

- 1) Sabiedrības 2022.gada oktobrī Distances kredītos ar aizdevuma atmaksas nosacījumu “Ar atmaksu 1 maksājumā un termiņā virs 14 dienām” viena vidējā noslēgtā darījuma summa **bija 312,50 EUR** ((.) EUR / (..) darījumi);
- 2) Sabiedrības 2022.gada decembrī Distances kredītos ar aizdevuma atmaksas nosacījumu “Ar atmaksu 1 maksājumā un termiņā virs 14 dienām” viena vidējā noslēgtā darījuma summa **bija 272,46 EUR** ((.) EUR / (..) darījumi);
- 3) Sabiedrības pārvaldītajā kredītportfelī uz 2022.gada 31.decembri salīdzinājumā ar 2022.gada 30.jūniju palielinājies Patēriņa un Distances kredītu skaits, kas noslēgti ar atmaksas nosacījumu vienā maksājumā, kuri pagarināti trīs un vairāk reizes.

Savukārt PTAL 8.panta 2.⁸ daļas 1.punktā kreditēšanas līgumiem, kas noslēgti termiņā līdz 30 dienām un aizdevuma atmaksas nosacījumu – atmaksa vienā maksājumā, maksimālā kredīta summa ierobežota līdz 50 procentiem no valstī noteiktās minimālās darba algas, un

PTAL 8.panta 2.⁸ daļas 2.punktā noteikts, ka šādi kreditēšanas līgumi nevar tikt pagarināti vairāk nekā divas reizes.

Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī apstākli, ka 2022.gadā valstī noteiktā minimālā darba alga bija 500 EUR (attieciņi 50% no minimālās darba algas ir **250 EUR**), pirmšķietami Sabiedrība vairāk nekā pēc trim gadiem pēc PTAL grozījumu spēkā stāšanās brīža ar patērētājiem slēgusi īstermiņa kreditēšanas darījumus, kuros izsniegusi PTAL 8.panta (2⁸) daļas 1.punktam **neatbilstošas kredīta summas**, kā arī veikusi PTAL 8.panta (2⁸) daļas 2.punktam **neatbilstošus īstermiņa kredītu pagarinājumus.**

[2] 2023.gada 17.martā Lietas F-41 ietvaros PTAC vēstulē 7.4.-6/2641/F-41 (turpmāk – Pieprasījums 1) aicināja Sabiedrību sniegt skaidrojumu saistībā ar iepriekš konstatēto, kā arī cita starpā iesniegt informāciju par Sabiedrības slēgtajiem darījumiem 2022.gada oktobrī, novembrī un decembrī saskaņā ar Pieprasījumam 1 klāt pievienoto paraugu - Pielikumu Nr.1 (iesniegt Excel tabulas formātā) attiecībā uz jaunu aizdevumu summu izsniegšanu.

[3] 2023.gada 28.martā PTAC saņēma Sabiedrības 2023.gada 27.marta vēstuli Nr. b/n (turpmāk – Skaidrojums 1) ar klāt pievienotajiem pielikumiem kā atbildi uz PTAC Pieprasījumu 1.

[4] Iepazīstoties ar Sabiedrības Skaidrojumu 1 un tam pievienoto EXCEL pielikumu “E-Lats Pielikums”, PTAC **guva apstiprinājumu** Sabiedrības komercprakses pārkāpumiem.

PTAC paskaidro, ka no pielikumā “E-Lats Pielikums” pašas Sabiedrības sniegtās informācijas izriet (..) **kreditēšanas gadījumi, kuros izsniegtā naudas summa pārsniedz** PTAL 8.panta (2⁸) daļas 1.punktā 2022.gada 2.pusgadā atļautos 250,00 EUR, un ir summu amplitūdā no 300,00 EUR līdz 400,00 EUR, ar atmaksas nosacījumu – atmaksa vienā maksājumā termiņā līdz 30 dienām.

Sabiedrība Skaidrojumam 1 pielikumos bija pievienojusi 2022.gada 10.oktobra Kredīta līgumu bez ķīlas Nr.(..) un 2022.gada 5.decembra Kredīta līgumu bez ķīlas Nr.(..), saskaņā ar kuriem patērētājiem izsniegtas aizdevuma summas 300,00 EUR apmērā, kredīta līgumu 1.punktā iekļaujot atmaksas nosacījumu: “(..) *Aizdevuma summa un Maksa par aizdevumu atmaksājami vienā maksājumā termiņa beigās.*” un paredzot atmaksas pagarināšanas iespēju atlikt vēl uz 30 dienām.

Tāpat no Skaidrojuma 1 pielikumā “E-Lats Pielikums” Sabiedrības sniegtās informācijas izriet (..) **kreditēšanas gadījumi, kuros pagarinājumu reižu skaits ir no trim līdz piecām reizēm, proti pārsniedz PTAL 8.panta (2⁸) daļas 2.punktā atļautās 2 reizes.** PTAC norāda, ka, ņemot vērā apstākli, ka šajā pielikumā Sabiedrība kopumā ir iekļāvusi (..) kreditēšanas darījumus, pagarinājumu reižu skaits, kuros pārsniegts PTAL 8.panta (2⁸) daļas 2.punktā atļautās 2 reizes, ir 10,43% no Sabiedrības pielikumā “E-Lats Pielikums” iekļautajiem kreditēšanas darījumiem ((..) / (..) x 100).

Līdz ar to, iepazīstoties ar iestādes rīcībā nodotajiem materiāliem, **PTAC konstatēja, ka Sabiedrība ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi NKAL 6.panta izpratnē, kura būtiski var negatīvi ietekmēt patērētāja ekonomisko rīcību,** ņemot vērā, ka patērētājiem:

- Sabiedrība izsniegusi PTAL 8.panta (2⁸) daļas 1.punktam neatbilstošas aizdevuma summas – lielākas par 50 procentiem no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēra ar atmaksas nosacījumu - vienā maksājumā pēc 30 dienām,

- Sabiedrība veikusi PTAL 8.panta (2⁸) daļas 2.punktam neatbilstošus aizdevumu summu pagarinājumus (pagarinājusi izsniegtās aizdevuma summas vairāk nekā 2 reizes).

[5] Ņemot vērā konstatēto pārkāpumu, PTAC 2023.gada 26.jūnijā Sabiedrībai

adresētajā vēstulē Nr. 7.4.-6/5581/F-41 (turpmāk – Pieprasījums 2) norādīja sekojošo:

NKAL 4.panta pirmajā daļā un otrās daļas 1.punktā ir noteikts, ka negodīga komercprakse ir aizliegta. Komercprakse ir negodīga, ja tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja, vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Savukārt NKAL 6.pants paskaidro, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispāratzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Saskaņā ar NKAL 7.panta pirmo daļu par patērētāja ekonomisko rīcību negatīvi ietekmējošu uzskata tādu komercpraksi, kura būtiski ierobežo patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu un kuras rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu, kādu citādi nebūtu pieņēmis.

Savukārt atbilstoši NKAL 7.panta otrās daļas 1.punktam par patērētāja pieņemtu lēmumu slēgt līgumu jebkurā gadījumā uzskatāms patērētāja lēmums iegādāties precī vai saņemt pakalpojumu, vai atturēties no šādas rīcības. No konkrētajām normām izriet, ka, vērtējot komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, nav obligāts nosacījums, ka patērētājam līgums ir jānoslēdz. Respektīvi, pietiek vien, ja komercprakses ietekmē patērētājs pieņem lēmumu iegādāties precī, vai saņemt pakalpojumu vai atturēties no šādas rīcības, kā arī pieņem lēmumu iegādāties to uz konkrētiem noteikumiem, jo tikai pēc konkrēta lēmuma pieņemšanas patērētājs rīkojas, piemēram, uzsāk preces/pakalpojuma iegādes darbības, apmeklē pakalpojumu sniegšanas vietu vai pakalpojuma sniedzēja mājaslapu u.tml., un konkrētā patērētāja rīcība jau ir atzīstama par komercprakses sekām, kuras ietvaros var tikt ietekmēta arī patērētāja ekonomiskā rīcība.

[6] Vienlaikus PTAC Pieprasījumā 2 saskaņā ar PTAL 25.panta ceturtais daļas 4., 4.¹, un 6.¹punktu, NKAL 15.panta otro daļu, pieprasīja Sabiedrībai līdz 2023.gada 7.jūlijam sniegt:

- informāciju par to, vai Sabiedrība plāno novērst PTAC konstatētos pārkāpumus;
- informāciju par konkrētām plānotajām darbībām konstatēto pārkāpumu novēršanai (ja Sabiedrība piekrīt novērst pārkāpumus);
- informāciju par konkrētiem termiņiem, kādos Sabiedrība apņemas novērst PTAC konstatētos pārkāpumus (ja Sabiedrība piekrīt novērst pārkāpumu);
- citu informāciju, kas lietā varētu būt būtiska.

Tāpat PTAC Sabiedrību Pieprasījumā 2 informēja, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 59.panta pirmo daļu, 61.pantu un 62.panta pirmo daļu Sabiedrībai ir tiesības izteikt viedokli un argumentus rakstveida formā administratīvajā lietā. Līdz ar to, ja Sabiedrība vēlējas papildus jau sniegtajiem paskaidrojumiem izteikt viedokli, tad Sabiedrībai ir tiesības to paust rakstveidā PTAC līdz iepriekš minētajam datumam – 2023.gada.7.jūlijam.

[7] 2023.gada 7.jūlijā PTAC saņēma Sabiedrības 2023.gada 6.jūlija vēstuli Nr.b/n (turpmāk – Skaidrojums 2), kurā Sabiedrība īsi un kodolīgi uzraudzības iestādi informēja, ka *“No 2023. gada 07. jūlija Sabiedrība pārtrauc izsniegt aizdevumus ar atmaksas nosacījumiem vienā maksājumā. Patērētājiem piedāvās izmantot kredītlīniju tās limita apmērā”*.

PTAC norāda, ka Sabiedrības Skaidrojumā 2 jebkāds cits viedoklis nav pausts un citi argumenti Sabiedrības rīcībai nav minēti.

[8] Iepazīstoties ar Sabiedrības Skaidrojumā 2 ietverto atbildi, PTAC norāda, ka Sabiedrība pirmšķietami atzīst PTAC konstatēto Sabiedrības pārkāpumu attiecībā uz PTAL 8.panta (2⁸) daļas 1.punktā noteiktā ierobežojuma neievērošanu un pēc PTAC Pieprasījuma 2 saņemšanas 2 nedēļu laikā to novērš, pārtraucot piedāvāt (izsniegt) patērētājiem konkrēta veida aizdevumus – ar atmaksas nosacījumu vienā maksājumā.

Vienlaikus PTAC informē, ka Sabiedrības Skaidrojumā 2 nav sniegta nekāda informācija

par PTAC konstatēto Sabiedrības pārkāpumu attiecībā uz PTAL 8.panta (2⁸) daļas 2.punktā noteiktā ierobežojuma neievērošanas novēršanu, proti, pārtraukt patērētājiem, kuri saņēmuši kredītus ar aizdevuma atmaksas nosacījumu – atmaksa vienā maksājumā pēc sākotnējā līgumā noteiktā aizdevuma atmaksas termiņa iztecēšanas, pagarināt šos kredītus vairāk nekā 2 reizes. Līdz ar to PTAC ieskatā Sabiedrībai nav konkrēta rīcības plāna par negodīgās komercprakses pārtraukšanu attiecībā uz īstermiņā izsniegto kredītu bezgalīgu pagarināšanu, kas uztraudzības iestādei rada bažas par iespējamību, ka Sabiedrība kredītus, kas izsniegti ar atmaksas nosacījumu – atmaksa vienā maksājumā, pretēji PTAL 8.panta (2⁸) daļas 2.punktā noteiktajam, pagarinās arī turpmāk.

Izvērtējot PTAC rīcībā esošos lietas materiālus un Sabiedrības Skaidrojumā 1 un Skaidrojumā 2 minēto, PTAC informē:

[10] NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka darbība (uzvedība, apgalvojums, komerciāla saziņa, tirgvedība) vai bezdarbība (noklusējums), kas tieši saistīta ar tirdzniecības veicināšanu, preces (ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas) pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu patērētājam, ir komercprakse. NKAL 1.panta otrā daļa paredz, ka citi šā likuma termini un jēdzieni lietoti PTAL izpratnē. No iepriekš minētajām definīcijām izriet, ka Sabiedrības rīcība, slēdzot ar patērētājiem vienošanās par kredīta atmaksas termiņa atlikšanu (pagarināšanu) ir komercprakse NKAL izpratnē, jo šāda darbība ir tieši saistīta ar pakalpojumu sniegšanu patērētājam. Savukārt saskaņā ar NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punktu Sabiedrība ir atzīstama par komercprakses īstenotāju, kas konkrēto komercpraksi īsteno savas saimnieciskās darbības ietvaros.

[11] PTAC paskaidro, ka:

[11.1] Sabiedrības īstenoto komercpraksi PTAC vērtē no vidusmēra patērētāja uztveres viedokļa, ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005.gada 11.maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.2006/2004 („Negodīgas komercprakses direktīva”) (turpmāk – Direktīva 2), un Eiropas Kopienas tiesas (turpmāk – EKT) praksē norādītos vidusmēra patērētāja kritērijus – patērētājs, kurš ir pietiekoši zinošs un labi informēts, kā arī pietiekoši vērīgs un piesardzīgs (skat. Direktīvas 2 preambulas 18.punkts; EKT C-112/99, 52.paragrāfs; C-44/01, 55.paragrāfs; C-356/04, 78.paragrāfs; C-381/05, 23.paragrāfs). Minētais PTAC viedoklis izriet arī no Direktīvā 2 noteiktā: saskaņā ar Direktīvas 2 preambulas 11.punktu, ar šo direktīvu ir sasniedzama augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzība, nosakot vienotu vispārēju aizliegumu tādai negodīgai komercpraktī, kas kropļo patērētāju saimniecisko rīcību. Direktīvas 2 2.panta e) punkts nosaka, ka, „būtiski kropļot patērētāja saimniecisko rīcību” nozīmē izmantot komercpraksi, lai būtiski mazinātu patērētāja spējas pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, tādējādi liekot patērētājam pieņemt tādus lēmumus par darījuma veikšanu, kādus viņš citādi nebūtu pieņēmis. Savukārt saskaņā ar Direktīvas 2 2.panta k) punktu „lēmums veikt darījumu” ir jebkurš patērētāja pieņemts lēmums par to, vai, kā un pēc kādiem noteikumiem veikt pirkumu, vai veikt pilnus vai daļējus maksājumus, paturēt produktu vai no tā atbrīvoties, vai attiecībā uz to izmantot līgumtiesības, neatkarīgi no tā, vai patērētājs nolemj rīkoties vai no rīcības atturēties. Iepriekš minētā Direktīvas 2 interpretācija izriet arī no Eiropas Komisijas publicētajām Negodīgas komercprakses direktīvas vadlīnijām (skatīt, http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Guidance_UCP_Directive_en.pdf).

[11.2] Negodīgas komercprakses jēdziena vispārīga interpretācija vienīgi no gramatiskā viedokļa vai citu normatīvo aktu kontekstā nav pamatota un pietiekama (sk. *Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra sprieduma lietā SKA-170/14 /A420807710 9.punktu*). Pie secinājuma, ka pieteicēja ir veikusi negodīgu komercpraksi, var nonākt, vienīgi vērtējot kompleksu pieteicējas rīcību (sk. *Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 1.apriļa sprieduma lietā*

Nr.42254511 9.3.punktu). Arī Eiropas Savienības tiesa ir paskaidrojusi, ka komercprakse var tikt uzskatīta par negodīgu Direktīvas 2005/29 5.panta 2.punkta izpratnē tikai tad, ja ir izpildīts dubults nosacījums, pirmkārt, tai ir jābūt pretrunā profesionālās rūpības prasībām un, otrkārt, attiecībā uz produktu būtiski jā kropļo vai jāvar būtiski kropļot vidusmēra patērētāja saimniecisko rīcību. Šajā kontekstā ir jāatgādina, ka saskaņā ar šīs direktīvas preambulas 18.apsvērumu novērtējuma kritērijs ir pietiekami labi informēts, kā arī pietiekami vērts un piesardzīgs vidusmēra patērētājs, ievērojot sociālos, kultūras un valodas faktorus (*sk. Eiropas Savienības tiesas 2016.gada 7.septembra sprieduma lietā Nr.C-310/15 32.punktu*).

[11.3] PTAC uzsver, ka Sabiedrībai, īstenojot komercpraksi, ir jāņem vērā, ka par profesionālai rūpībai atbilstošu un par godīgu uzskatāma komercprakse, kas tiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispāratzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam. Viens no būtiskākajiem kritērijiem komercprakses vērtēšanai ir vispāratzīta godīga tirgus prakse noteiktā jomā, kas prasa uzņēmējiem veikt savas darbības profesionalitāti un godīgi no saprātīgas personas skatpunkta (*sk. Vītoliņa B. Patērētāju tiesību aizsardzības pamati. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2015.gads, 211.lpp.*). Viens no būtiskiem kritērijiem, lai praksi atzītu par profesionālajai rūpībai atbilstošu, ir tās atbilstība normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, tai skaitā attiecībā uz pagarināšanas maksu piemērošanu atbilstoši PTAL.

[12] PTAC norāda, ka PTAL 8.panta (2⁸) daļā sākot ar 2019.gada 1.janvāri noteikts: *“Patērētāja kreditēšanas līgumā, kas noslēgts uz laiku līdz 30 dienām un paredz kredīta atmaksu vienā maksājumā:*

1) aizdevuma summa nedrīkst pārsniegt 50 procentus no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēra. Šis noteikums neattiecas uz kredīta līgumiem, kurus noslēdzot kredīta devēja glabāšanā kā nodrošinājums nododama kāda lieta un saskaņā ar kuriem patērētāja atbildība ir ierobežota tikai ar ieķīlāto lietu;

2) aizliegts pagarināt kredīta atmaksas termiņu vairāk nekā divas reizes. Šis noteikums neattiecas uz gadījumiem, kad tiek piedāvāts tāds maksājumu grafiks, saskaņā ar kuru kredīta pamatsumma jāatmaksā pa daļām.”.

PTAC vērs uzmanību, ka likumdevēja 2018.gada 4.oktobrī pieņemtajos papildinājumos, kas stājās spēkā 2019.gada 1.janvārī un bija vērsti uz īstermiņa kredītā izsniedzamās summas ierobežošanu, 8.panta (2⁸) daļā nepārprotami kā vienīgais izņēmums minētajiem ierobežojumiem ir paredzēti patērētāju kreditēšanas līgumi *“(..) saskaņā ar kuriem patērētāja atbildība ir ierobežota tikai ar ieķīlāto lietu.”*. PTAC norāda, ka normatīvajā aktā citi izņēmumi nav paredzēti.

[13] PTAC norāda, ka PTAL 8.panta piecpadsmitā daļa paredz, ka: *“Izstrādājot patērētāju kreditēšanas pakalpojumus, piešķirot kredītus, sniedzot kredīta starpniecības pakalpojumus, dodot padomu, sniedzot papildu pakalpojumus saistībā ar kreditēšanas pakalpojumu patērētājiem vai izpildot kreditēšanas līgumā minētās saistības, kredīta devējs, kredīta starpnieks vai kredīta starpnieka pārstāvis rīkojas godīgi, taisnīgi, pārredzami un profesionāli, ņemot vērā patērētāja tiesības un intereses.”*

PTAC paskaidro, ka patērētājs ir mazāk aizsargātā līgumslēdzēja puse un nav profesionālis kreditēšanas jomā, līdz ar to ne vienmēr izprot savas saistības un iespējamās sekas. Līdztekus kredīta devēju reklāmas mudina vieglāk ietekmējamu patērētāju uz viegli un ātri iegūstamiem naudas līdzekļiem. Kā norādīts Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 1.jūnija spriedumā lietā Nr.A420163016 AA43-0642-17/5, *“Pietiekami daudzas personas iepirkumus veic impulsīvi, proti, lēmumus var ietekmēt, lai arī personas ir spējīgas pieņemt ekonomiski pamatotus lēmumus. Nereti personas neapzinās reklāmas faktisko ietekmi vai arī apzinās to nepilnīgi”*. PTAC norāda, ka nodoms aizņemties un iegūt līdzekļus kādai vēlmei vai nepieciešamībai rada atkarību aizņemties atkārtoti, tādēļ patērētājs var nepietiekoši izvērtēt vai pārvērtēt savas iespējas. Šādā situācijā kredīta devējam jāizrāda profesionālā rūpība, atbilstoši

izvērtējot patērētāja iespējas atdot aizdevumu un izsniedzot tikai tādu, ko patērētājs visticamāk spētu atmaksāt. Sabiedrībai kā profesionālei patērētāju kreditēšanas nozarē, īstenojot komercpraksi, ir pienākums rīkoties labā ticībā un ievērot visu tai saistošo normatīvo aktu prasības, tajā skaitā izstrādājot un piedāvājot patērētāju interesēm atbilstošu specializētus kreditēšanas pakalpojumus, ievērojot godīguma, taisnīguma, pārredzamības un profesionālisma principus.

[14] Ievērojot visu iepriekš minēto, PTAC konstatē, ka Sabiedrība atbilstoši NKAL 6. un 7.pantā noteiktajam ir īstenojusi profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas būtiski negatīvi ietekmē patērētāja ekonomisko rīcību:

[14.1] slēdzot ar patērētājiem īstermiņa kreditēšanas līgumus (līdz 30 dienām), kuros izsniegtās aizdevuma summas pārsniedz PTAL 8.panta (2⁸) daļā 1.punktā noteikto maksimālās summas ierobežojumu;

[14.2] piedāvājot patērētājiem pagarināt īstermiņa kreditēšanas līgumus ar atmaksas nosacījumu – atmaksa vienā maksājumā pretēji PTAL 8.panta (2⁸) daļas 2.punktā noteiktajam vairāk nekā 2 reizes.

[15] NKAL 15.panta astotā daļa nosaka: „ja Uzraudzības iestāde atzīst komercpraksi par negodīgu, tā ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, ar kuriem: 1) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu atbilstošā veidā sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām; 2) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi; 3) aizliedz negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama; 4) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu publicēt attiecīgajai komercprakti atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā norādīta labotā informācija, atsaucot negodīgo komercpraksi; 5) uzliedz naudas sodu šā likuma 15.2 pantā noteiktajā kārtībā; 6) nosaka par labas prakses kodeksu atbildīgajai personai pienākumu izdarīt labojumus kodeksā, lai novērstu negodīgu komercpraksi”.

NKAL 15.² panta pirmā prim daļa paredz, ka „Uzraudzības iestāde ir tiesīga par negodīgu komercpraksi, kas īstenoja tikai Latvijas Republikas teritorijā, uzlikt soda naudu līdz četriem procentiem no komercprakses īstenošanas gada apgrozījuma (ieņēmumiem) no saimnieciskajiem darījumiem (atbilstoši šā panta pirmajai daļai), bet ne vairāk kā 300 000 euro”.

[16] Sabiedrības rīcība ir klasificējama kā “smags pārkāpums”, kura būtību raksturo:

[16.1] ietekme uz sabiedrības/patērētāju kolektīvajām interesēm (Sabiedrība ir viens no retajiem patērētāju (nebanku) kredīta devējiem, kas pēc 2019.gada patērētājiem piedāvāja īstermiņa (laikā līdz 30 dienām) kreditēšanu);

[16.2] īstenoja negodīga komercprakse, kas skar/var skart plašu patērētāju loku:

- Kopumā (..) Sabiedrības klienti (patērētāji) 2022.gada 2.pusgadā no Sabiedrības saņēmuši aizdevuma summas, kas pārsniedza 50 procentus no valstī noteiktās minimālās mēnešalgas, pārkāpjot PTAL 8.panta (2⁸) daļas 1.punkta ierobežojumu;
- Kopumā (..) Sabiedrības klientiem 2022.gada 2.pusgadā īstermiņa kredītu ar atmaksas nosacījumu – atmaksa viena maksājumā pagarinājumu reižu skaits bija no trim līdz piecām reizēm, pārsniedzot PTAL 8.panta (2⁸) daļas 2.punktā atļautās 2 reizes;

[16.3.] pārkāpumi īstenoti pēc vairāk nekā trim gadiem pēc ierobežojuma spēkā stāšanās 2019.gada 1.janvārī.

[17] PTAC norāda, ka, ievērojot labas pārvaldības principu un samērīguma principu, apstākļi, ka Sabiedrība pirmšķietami atzīst PTAL 8.panta (2.⁸) daļas 1.punkta ierobežojuma pārkāpumu un ar 2023.gada 7.jūliju pārtrauc kredītu ar aizdevuma atmaksas nosacījumu – atmaksa vienā maksājumā izsniegšanu, ir ņemams vērā, nosakot soda naudas apmēru.

Ņemot vērā Sabiedrības pieļautā pārkāpuma būtību, raksturu, radīto kaitējumu patērētāju kolektīvajām interesēm, nebūtu lietderīgi pieņemt NKAL 15.panta astotās daļas 1., 3., 4. un 6.punktā noteiktos lēmumus, bet gan PTAC ieskatā konkrētajā gadījumā Sabiedrībai par izdarīto pārkāpumu saskaņā ar NKAL 15.panta astotās daļas 5.punktu ir piemērojama soda nauda šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā, kā arī saskaņā ar 2.punktu piemērojams tiesiskais pienākums. PTAC ieskatā ar soda naudas palīdzību Sabiedrība tiks motivēta savā turpmākajā komercpraksē nepieļaut līdzīga rakstura pārkāpuma izdarīšanu.

Saskaņā ar Sabiedrības publiski pieejamo gada pārskatu par 2022.gadu tās neto apgrozījums bija 6 230 562 EUR, peļņa 124 762 EUR. Ievērojot pārkāpuma būtiskumu, apjomu, ilgumu, tostarp šajā lēmumā analizētos pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, raksturu un radīto ietekmi, PTAC secina, ka Sabiedrības nodarītais pārkāpums, īstenojot negodīgu komercpraksi, attiecībā uz PTAL 8.panta (2.⁸) daļas 1.punktam neatbilstošu aizdevuma summu izsniegšanu un PTAL 8.panta (2.⁸) daļas 2.punktam neatbilstošu aizdevuma atmaksas termiņu pagarināšanu ir vērtējams kā smags pārkāpums. Papildus, ņemot vērā apstākli, ka Sabiedrība ir daļēji sadarbojusies un paziņojusi par īstermiņa kredītu ar atmaksas nosacījumu – atmaksa vienā maksājumā izsniegšanas pārtraukšanu, kopējais soda naudas apmērs Sabiedrībai nosakāms **1 500,00 EUR apmērā**. Procentos soda naudas apmērs sastāda 0,02% no Sabiedrības 2022.gada neto apgrozījuma un 1.20% no 2022.gada peļņas pēc nodokļiem, kas uzskatāms par samērīgu soda naudas apmēru, ņemot vērā izdarīto pārkāpumu un tā ietekmi.

Ņemot vērā minēto, PTAC nolēmj:

pamatojoties uz NKAL 1.panta pirmo daļu, 2.pantu, 4.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 6.pantu, 7.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 14.panta pirmo daļu, 15.panta pirmās daļas 1. punktu, 15.panta astotās daļas 2. un 5.punktu, 15.² panta (1¹) daļu un otrās daļas 1.punktu, PTAL 8.panta (2.⁸) daļu, APL 4.pantu, 51.pantu, 55.panta 2.punktu, 65.panta ceturto daļu, 66.pantu un 67.pantu:

SIA “E Lats”

juridiskā adrese: Bauskas iela 20, Rīga, LV-1004

reģistrācijas numurs: 40003482835

1) uzlikt soda naudu 1 500,00 EUR (viens tūkstotis pieci simti eiro, 00 centi) apmērā

2) uzlikt pienākumu izbeigt lēmumā konstatēto negodīgu komercpraksi: -

- **ierobežot patērētājiem līdz 30 dienām izsniedzamo kredīta ar atmaksas nosacījumu – atmaksa vienā maksājumā lielumu līdz PTAL 8.panta 2.⁸ daļas 1.punktā noteiktajai maksimālajai aizdevuma summai – 50% no valstī noteiktās minimālās mēneša algas;**
- **ar patērētājiem noslēgtos līgumus termiņā līdz 30 dienām un ar atmaksas nosacījumu – atmaksa vienā maksājumā nepagarināt vairāk kā 2 reizes atbilstoši PTAL 8.panta (2.⁸) daļas 2.punktā noteiktajam.**

Saskaņā ar NKAL 19.panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 70.panta pirmo un otro daļu, 79.panta pirmo daļu šis lēmums ir spēkā ar dienu, kad tas kļūst zināms Sabiedrībai, un Sabiedrība to var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad lēmums stāties spēkā Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā.

Tiesiskā pienākuma neizpildes gadījumā PTAC, pamatojoties uz 2011.gada 29.marta Ministru kabineta noteikumu Nr.245 "Noteikumi par speciālo atļauju (licenci) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai" 37.punktu un 38.3.apakšpunktu, ir tiesīgs lemt par Sabiedrībai izsniegtās speciālās atļaujas (licences) Nr. NK-2016-047 darbības apturēšanu.

Soda nauda jāsamaksā ar pārskaitījumu, maksājuma uzdevumā norādot:

Saņēmējs: Valsts kase, Reģistrācijas numurs 90000050138

Saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22

Konts (IBAN): LV12TREL1060121019400

Maksājuma mērķis: Lēmums Nr. 14-pk

Pieņemšanas datums: 24.08.2023.

Soda nauda jāsamaksā ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc dienas, kad saņemts lēmums. Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.

Direktore

Baiba Vītoliņa

[..]

IZRAKSTS PAREIZS